

Toespraak bij de lancering van het Defensie Cyber Commando door de Minister van Defensie, J.A. Hennis-Plasschaert op 25 september 2014 te Den Haag.

Let op: Alleen het gesproken woord geldt!

Dames en heren,

De lancering van een nieuwe operationele eenheid en de definitieve toevoeging van het cyberwapen aan de gereedheidskist van de Nederlandse Krijgsmacht: Dat mag met recht een historische gebeurtenis genoemd worden!

Vandaag lanceren we het Defensie Cyber Commando. Ongeveer een jaar eerder dan gepland! In de nota '*In het belang van Nederland*' hebben we de urgentie van dit Commando onderkend en de oprichting hiervan versneld.

Een nieuwe eenheid, een nieuwe manier van optreden en een nieuwe doctrine.

Om daarmee *naast land, water, lucht en de ruimte*, ook het militair optreden in het cyber-domein verder te verankeren.

Dat is ook broodnodig!

De digitale samenleving levert ons zeer veel op, maar maakt ons tegelijkertijd, *zoals bekend*, ook kwetsbaar.

Helemaal nieuw is het natuurlijk niet.

Al enige tijd zijn we binnen dit domein actief.

Bijvoorbeeld op het terrein van inlichtingen en de bescherming van onze netwerken.

Maar het belang van operationele cybercapaciteit groeit! Iedere dag.

Militaire operaties moeten met offensieve cybercapaciteit kunnen worden ondersteund.

We kunnen alleen winnen als we anticiperen op de veranderingen om ons heen.

En de oprichting van het Defensie Cyber Commando is een belangrijke stap in dezen.

Dames en heren,

In dit domein valt écht nog een wereld te ontdekken en te ontwikkelen.

Leren, experimenteren en toepassen.

Dat is het devies voor de komende jaren.

Defensie staat hierin gelukkig niet alleen. Zowel nationaal als internationaal werken we intensief samen. En ik kom hier zo nog even op terug.

Dames en heren,

Toen ik nader kennismaakte met het cyber-domein, moest ik sterk denken aan de opkomst van de militaire luchtvaart, zo'n honderd jaar geleden.

De eerste vliegeniers waren landmachtofficiëren.

De landmachtofficiëren zaten strak in het uniform, te paard of te voet.

Er was sprake van een duidelijke tactiek, en bijbehorend optreden.

Máár de vliegers waren anders, het waren pioniers met leren jas en witte sjaal.

Voor het militair optreden in de lucht moesten nieuwe tactieken ontwikkeld worden. Er werd geëxperimenteerd.

Hoe de toekomstige luchtoorlog eruit zou gaan zien?

Men had geen idee.

Eén ding was duidelijk: het optreden op land of op zee kon niet één op één vertaald worden naar het optreden in de lucht.

De overeenkomsten met het militair optreden in het cyberdomein zijn opvallend.

Evenals in de beginjaren van de vliegerij is nog veel onduidelijk. Bestaande tactieken en wijzen van optreden moeten in het cyberdomein opnieuw vorm krijgen.

De potentie van het militair optreden in het cyberdomein is overigens wél duidelijk.

De introductie van de luchtmacht maakte het mogelijk om sneller en over grotere afstanden op te treden.

In het cyberdomein is dat niet anders. Met als grote verschil dat de vijand niet eens meer fysiek een grens hoeft over te steken.

Aanvallen kunnen voortaan wereldwijd en *real time* plaatsvinden.

Tegelijkertijd kan de vijand op grote afstand worden aangegrepen, of kunnen verstorende of ontwrichtende activiteiten juist worden tegengegaan.

Dames en heren,

Met de oprichting van het DCC worden alle cyberonderdelen in de Defensieorganisatie ingebed.

Het Defensie *Computer Emergency Response Team*, DefCERT, draagt bij aan een adequate verdediging van onze netwerken.

Onze inlichtingendienst is onmisbaar voor een goede *cyber situational awareness*.

En eerder dit jaar hebben we een kennis- en expertisecentrum opgericht.

En natuurlijk zijn er ook belangrijke cybertaken weggelegd voor de Operationele Commando's.

Zo is de Koninklijke Marechaussee druk bezig met het tegengaan van identiteitsfraude, informatiebeveiliging en de bestrijding van cybercriminaliteit.

Zoals ik net al zei: we kunnen alleen winnen als we anticiperen op de veranderingen om ons heen.

Als we wachten tot de veranderingen hebben plaatsgevonden, zullen we nooit succesvol zijn.

Dit betekent dat je jezelf moet kunnen verdedigen, dat je het initiatief moet kunnen nemen om anderen te beïnvloeden en zo nodig aan te vallen.

Ook via Cyber.

Het onderwerp cyber weet zich verzekerd van permanente aandacht.

En terecht.

De ontwikkeling van een volwaardige cybercapaciteit is immers pure noodzaak.

Aard en karakter van conflicten veranderen.

Maximale ontregeling van samenlevingen is in toenemende mate het doel.

En er wordt steeds beter gebruik gemaakt van moderne, eenvoudig te verkrijgen technische middelen.

Het cyberdomein wordt effectief gebruikt voor zowel commandovoering als propaganda.

En ik acht het van cruciaal belang om dit te onderkennen, te begrijpen, te beheersen en ook zelf te kunnen inzetten.

Dames en heren,

De toekomst van het Defensie Cyber Commando: zal het zich net zo ontwikkelen als de luchtmacht ooit deed?

Duidelijk is dat dit splinternieuwe commando zich de komende jaren zal moeten bewijzen.

En daar heb ik alle vertrouwen in.

Wél is het van belang dat we beseffen dat de opbouw van dit Commando de nodige zal tijd vergen.

Vanzelfsprekend in overleg met de medezeggenschap en de bonden.

En met de oprichting van het Cyber Commando alleen zijn we er nog niet.

Het is niet de *'silver bullet'* voor onze alomvattende kwetsbaarheid.

Succesvol opereren in het cyberdomein vraagt ons aller bewustzijn.

Vrijwel alle succesvolle aanvallen zijn te herleiden naar menselijke fouten.

Wij *-allemaal-* moeten ons dus bewust zijn van de risico's die aan het gebruik van digitale middelen zijn verbonden.

Rest de opgave om ons blijvend te ontwikkelen en, zoals gezegd, voortdurend te anticiperen op nieuwe dreigingen.

Geheel op eigen houtje opereren is geen optie. De samenwerking met partners, binnen en buiten Defensie, zal dan ook centraal staan.

Militair – civiel,

Publiek – privaat,

Nationaal én internationaal.

Samenwerking is noodzaak, en reeds de praktijk.

Zo is Defensie, binnen het NAVO-bondgenootschap, actief in het *Cyber Centre of Excellence* alwaar we onderzoek doen naar technieken, beleid en juridische aspecten. Hiermee bundelen we onze krachten en versterken we onze kennispositie.

Nationaal werken we uiteraard nauw samen met het ministerie van Veiligheid en Justitie.

En zetten we verder in op de publiek-private samenwerking.

De Nationale Cyber Security Raad en het Nationaal Cyber Security Centrum zijn hier bekende voorbeelden van.

De digitale ontwikkelingen stoppen niet. En onze digitale afhankelijkheid zal alleen maar verder toenemen.

De beoogde cyber-capaciteiten zijn hard nodig! Het gaat dan om een cruciale aanvulling op onze bestaande capaciteiten. Geen vervanging daarvan, maar wél een zeer belangrijke '*force multiplier*'.

Dames en heren,

De lancering van het Defensie Cyber Commando is zo dadelijk een feit!

En graag wil ik de Taskforce Cyber danken voor de grondige en intensieve voorbereiding van dit alles!

De taken gaan over naar het Defensie Cyber Commando.

We verwachten veel van deze nieuwe organisatie.

Ik wens alle medewerkers die daar geplaatst gaan worden zeer veel succes!

-0-0-0-